

Roll Number		
-------------	--	--

A

INDIAN SCHOOL MUSCAT HALF YEARLY EXAMINATION

SANSKRIT

CLASS: IX

Sub. Code: 122

Time Allotted: 3 Hrs

19.09.2019

Max. Marks: 80

निर्देशः

- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः
- प्रश्नसंख्या अवश्यं लेखनीया
- उत्तराणि संस्कृतेन एव लेखनीयानि

खण्ड-क

1. अधोलिखित अपठितगद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

एकस्मिन् वने एकः मुनिः वसति स्म | सः प्रतिदिनं भिक्षार्थं इतस्ततः भ्रमति स्म | एकदा सः भिक्षायै एकं गृहं अगच्छत् | यत्र एका महिला अवसत् | सा क्रोधात् एकं विषाक्तं मोदकं तस्मै मुनये अयच्छत् | सः नीत्वा अगच्छत् अन्यस्मिन् दिने तस्याः महिलायाः पुत्रः वनं आगच्छत् | सः बुभुक्षितः आसीत् | अतः मुनेः कुटिरं गत्वा सः भोजनं अयाचत् | मुनिः तस्मै तमेव मोदकं अयच्छत् | भक्षणोपरान्तं सः मृतः यः यथा करोति सः तथैव फलं आप्नोति | अतएव सदैव सत्कर्म एव कर्तव्यम् ||

I. एकपदेन उत्तरत

(i) मुनिः कुत्र अवसत्? (ii) सदैव किं कर्तव्यम्?

2X 1=2

II. एकवाक्येन उत्तरत

(i) मुनिः प्रतिदिनं किं करोति स्म?
(ii) महिला क्रोधात् किं करोति स्म ?

2X2=4

III. यथा निर्देशानुसारं लिखत

(i) आगच्छत् – इति क्रिया पदस्य कर्तृपदं किम्?
(ii). महिला – इति पदस्य विशेषण पदं किम्?
(iii) पुत्रः – इति पदस्य पर्याय पदं किम्?

3X1=3

IV. अस्य गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत

खण्ड-ख

2. स्वविद्यालयस्य वर्णनं कुर्वन्तः मित्रं प्रति लिखिते अस्मिन् पत्रे रिक्तस्थानानि मञ्जूषायां 10XII/2=5
प्रदत्तपदानां सहायतया पूरयत

परीक्षाभवनम्
तिथिः-----

प्रिय (i)-----,

(ii) -----

भवतः पत्रं ह्यः प्राप्तम् अधुना स्वविद्यालयस्य वर्णन् कर्तुं इच्छामि । मम (iii)----- अतीव

(iv)----- अस्ति । मम विद्यालये (v)----- , समृद्धा प्रयोगशाला, सुन्दरः

(vi)----- चसन्ति । उपप्रधानाचार्यः अतीव कर्मठः (vii)----- च अस्ति । अस्माकं

(viii)----- मनोयोगेन पाठ्यन्ति । सर्वे छात्राः अपि योग्याः सन्ति । विस्तरेण पुनः (ix)-----

तव(x)-----,

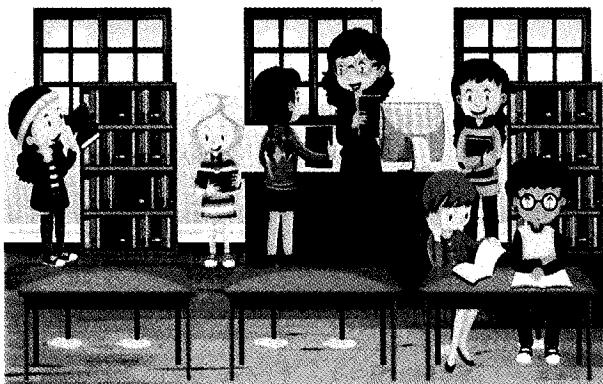
सुरेशः

मञ्जूषा

नमस्ते, क्रीडाक्षेत्रम्, मित्रम्, विद्यालयः, शोभनः, लेखिष्यामि, सद्यवहारशीलः,
 अध्यापकाः, पुस्तकालयः, मित्र

3. मञ्जूषायाम् प्रदत्त शब्दानां सहायतया चित्रं दृष्ट्वा पञ्चवाक्यानि संस्कृतेन लिखत

5X1=5

ज्ञानवर्धनाय, आवश्यकम्, पुस्तकानि, अनेकानि, पत्राणि, पत्रिका, कुर्वन्ति, अनेकेषां, स
 न्ति, विषयानां, आगच्छन्ति, बाला, अध्ययनम्, पुस्तकालये

4. अधोलिखितवाक्यानां संस्कृतभाषायां अनुवादं कुरुत

5X1=5

(i) Nature protects all being.

(ii) Always tell the truth.

(iii) He walks around the school.

(iv) Sita reads grammar slowly.

(v) Mother cooks food .

खण्ड-ग

5. अधोलिखितेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कुरुते 4X1=4
(i) अति + अधिकम् (ii) नदीषु (iii) भौ+ उकः (iv) महौषधिः
6. प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितशब्दरूपं चित्वा वाक्त्पूर्तिः क्रियताम् 4X1=4
(i) ----- गड्गा श्रेष्ठा ।
(क) नदीषु (ख) नदीम् (ग) नदीनाम् (घ) नद्या
(ii) बालकः ----- पश्यति ।
(क) वानरात् (ख) वानरान् (ग) वानराय (घ) वानरस्य
(iii) ----- भ्रमराः गुञ्जन्ति ।
(क) कमलेभ्यः (ख) कमलैः (ग) कमलानि (घ) कमलेषु
(iv) वने ----- कुटिरम् अस्ति ।
(क) मुनेः (ख) मुनिम् (ग) मुनये (घ) मुनिः
7. प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितधातुरूपं चित्वा वाक्त्पूर्तिः क्रियताम् 4X1=4
(i) ह्यः विद्यालये अवकाशः----- ।
(क) अस्ति (ख) भविष्यति (ग) सन्ति (घ) आसीत्
(ii) अद्य त्वं पुस्तकं -----।
(क) पठेः (ख) पठेयम् (ग) पठेत् (घ) पठेत्
(iii) उद्याने मयूराः इतस्ततः -----।
(क) नृत्यावः (ख) नृत्यन्ति (ग) नृत्यतः (घ) नृत्यामि
(iv) ते बालकाः -----।
(क) खेलति (ख) खेलताम् (ग) खेलतु (घ) खेलन्तु
8. प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचित उपपदविभक्त्यानुसारं चित्वा वाक्त्पूर्तिः क्रियताम् 4X1=4
(i) मम भ्राता -----स्त्रिह्वति ।
(क) मह्यम् (ख) मयि (ग) माम् (घ) मम
(ii) ----- निकषा वनं अस्ति ।
(क) ग्रामस्य (ख) ग्रामात् (ग) ग्रामम् (घ) ग्रामे
(iii) ----- हीनः पशुभिः समानः ।
(क) धर्मेण (ख) धर्मस्य (ग) धर्मे (घ) धर्मात्
(iv) खगाः ----- उपरि वसन्ति ।
(क) तरौ (ख) तरवे (ग) तरुभिः (घ) तरोः

9	<u>प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचित प्रकृति प्रत्ययविभागं संयोगं वा चित्वा वाक्पूर्तिः क्रियताम्</u>	4X1=4
	(i).मोहनः क्रीडनकानि <u>क्रीतुम्</u> गमिष्यति	
	(क) क्री +वत् (ख) कृ +तुमुन् (ग) कृ +त्व (घ) क्री +तुमुन्	
	(ii)कोटि <u>त्यज्+क्त्वा</u> हर्रि भजे	
	(क) त्यक्त्वा (ख) त्यजित्वा (ग)त्यागित्वा (घ) त्यागित्वा	
	(iii)आत्राः परीक्षां <u>लिखितवन्तः</u>	
	(क)लिख् + क्त (ख) लिख् + क्तवतु (ग)लिख् +क्त्वा (घ) लिखित +क्तवतु	
	(iv) वृक्षात् <u>पत्+शत्</u> पत्राणि सुन्दराणि सन्ति	
	(क)पतन्ति (ख) पतति (ग) पतितवन्ति (घ) पतितानि	
10	<u>संस्कृत भाषायां संख्यां लिखत</u>	3X1=3
	(i).85 (ii)100 (iii)28	
11.	<u>अधोलिखित वाक्येभ्यः उपसर्गयुक्तपदानि चित्वा विभज्य लिखत</u>	4X 1/2=2
	(i)बालकः पितरम् अनुकरोति (ii) जनाः उद्याने इतस्ततः विहरन्ति	
	(iii)अहं प्रतिदिनम् व्यायामं करोमि (iv)अन्यान् अपमानं मा कुरु	
12	<u>अधोलिखित पठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत</u> सर्वैरेव निषिद्धः स बालो विनितमनोरथः सन्-कथमस्मिन् जगति प्रत्येकं स्व-स्वकृत्ये निमग्नो भवति । न कोऽप्यहमिव वृथा कालक्षेपं सहते । नम एतेभ्यः यैर्मे तन्द्रालुतायां कुत्सा समापादिता अथ स्वचित्तमहमपि करोमि इति विचार्य त्वरितं पाठशालामुपजगाम । ततः प्रभृति स विद्याव्यसनी भूत्वा महतीं वैदुषीं प्रथां सम्पदं च लेभे ॥	30
	I.एकपदेन उत्तरत	2XI/2=1
	(i)बालः त्वरितं कुत्र उपजगाम?	
	(ii)सः किं भूत्वा वैदुषीं प्रथां सम्पदं च लेभे ?	
	II.एकवाक्येन उत्तरत	1X 1=1
	(i)विनितमनोरथः बालः किम् अचिन्तयत्?	
	III.यथा निर्देशानुसारं लिखत	
	(i)करोमि – इति क्रिया पदस्य कर्तृपदं किम्?	3X 1=3
	(ii).जगति – इति पदस्य विशेषणं पदं किम्?	
	(iii)शीघ्रम् – इति पदस्य पर्यायं पदं किम्?	

13	<u>अधोलिखित पठित पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत</u>	
	पिबन्ति नद्यः स्वयमेव नाम्भः, स्वयं नखादन्ति फलानि वृक्षाः। नादन्ति सस्यं खलु वारिवाहाः परोपकाराय सतां विभूतयः ॥	2X 1/2=1
	<u>I.एकपदेन उत्तरत</u>	1X 1=1
	(i)स्वयमेव अम्भः का: न पिबन्ति? (ii)वृक्षाः किं न खादन्ति ?	
	<u>II.एकवाक्येन उत्तरत</u>	
	(i)सज्जनानां विभूतयः किमर्थं भवति?	3X 1=3
	<u>III.यथा निर्देशानुसारं लिखत</u>	
	(i)नद्यः- इति कर्तृ पदस्य क्रियापदं किम्? (ii).वृक्षः - इति पदस्य पर्याय पदं किम्? (iii)स्वार्थाय - इति पदस्य विलोम पदं किम्?	
14.	<u>अधोलिखित पठित नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत</u>	
	अभिमन्युः - कथं कथम् । अभिमन्युनामाहम् भोः किमत्र विराटनगरे क्षत्रियवंशोद्भूताः नीचैः अपि नामभिः अभिभाष्यन्ते । अथवा अहं शत्रुवशं गतः अतएव तिरस्क्रियते ।	2X 1/2=1
	<u>बृहस्पति</u> - अभिमन्यो! सुखमास्ते ते जननी।	1X 1=1
	अभिमन्युः - कथं कथं जननी नाम किं भवान् मे पिता अथवा पितृव्यः कथं मां पितृवदाक्रम्य स्त्रीगतां कथां पृच्छसे?	
	बृहस्पति - अभिमन्यो! अपि कुशली देवकीपुत्रः केशवः।	3X 1=3
	अभिमन्युः - कथं कथं । तत्रभवन्तमपि नाम्ना अथ किं अथ किम्?	
	<u>I.एकपदेन उत्तरत</u>	
	(i) सुखमास्ते ते जननी?इति कः कथयति? (ii)केशवः कस्याः पुत्रः अस्ति?	
	<u>II.एकवाक्येन उत्तरत</u>	
	(i) अभिमन्युः किमर्थं तिरस्क्रियते?	
	<u>III.यथा निर्देशानुसारं लिखत</u>	
	(i) अभिभाष्यन्ते - इति क्रिया पदस्य कर्तृपदं किम्? (ii) जननी - इति पदस्य पर्याय पदं किम्? (iii) मां - अत्र का विभक्तिः?	

15	<u>अधोलिखित श्लोकयोः अन्वयं पूरयते</u> I. प्रियवाक्यप्रदानेन सर्वे तुश्यन्ति जन्तवः । तस्माद् तदेव वक्तव्यं वचने का दरिद्रता ॥ <u>अन्वयः</u> : सर्वे (i)----- प्रियवाक्यप्रदानेन(ii) -----तस्माद् तत् (iii) ----- वक्तव्यं वचने का (iv)----- II. न ते क्षेपेण रुष्यामि, रुष्यता भवता रमे । किमुक्त्वा नापराद्धोऽहं, कथं तिष्ठति यात्विति ॥ <u>अन्वयः</u> : रुष्यता (i)-----रमे । ते(ii) ----- न रुष्यामि, किम् । (iii) -----नापराद्धः कथं (iv)-----, यातु इति	8X 1/2=4
16.	<u>अधोलिखितवाक्येषु रेखांडिकतपदानि आधूत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुते</u> (i) कुक्कुरः <u>मनुष्याणां</u> मित्रम् अस्ति । (ii) वृक्षाणां फलानि <u>परार्थाय</u> भवन्ति । (iii) भीमः <u>बाहुभ्यां</u> नेष्यति । (iv) अभिमन्युः <u>सर्वान्</u> प्रणमति ।	4X1=4
17.	<u>अधोलिखितवाक्यानि घटनाक्रमानुसारं पुनर्लिखते</u> (i) कश्चनपुरस्य नगरस्य राजा जीमूतकेतुः आसीत् । (ii) एकदा तस्य नृपस्य मन्त्रिणः कथितवन्तः । (iii) हे युवराज अयं कामदः कल्पतरुः सर्वैः पूज्यः वर्तते । (iv) नृपस्य पुत्रः जीमूतवाहनः महान् दानवीरः सर्वभूतानुकम्पी अभवत् । (v) एकदा सः पितरन् उपगम्य अवदत्- हे पितः अहं एतं कल्पतरुं परोपकाराय आराध्यामि । (vi) नृपः सचिवाचां परामर्शेण पुत्रं योवराज्येभिषिक्तवान् । (vii) अस्मिन् अनुकूले स्थिते शक्रोऽपि अस्मान् बाधितुं न शक्यते । (viii) तस्य गृहोद्याने कुलक्रमागतः एकः कल्पतरुः स्थितः आसीत् ।	8X 1/2=4
18.	<u>अधोलिखितपदानां तेषां पर्यायपदैः सह मेलनं कुरुते</u> (i) अर्पय धावन्तम् (ii) पितृव्यः खादन् (iii) सौभद्र पितुः भ्राता (iv) पलायमानम् कुक्कुरः (v) श्वानः अभिमन्युः (vi) भक्षयन् यच्छ	6X1/2=3

End of the Question Paper